

Radiorede van Jacob Jan van der Lee (30 Mars 1953)

Source: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam. Sicco L. Mansholt (1908-1995), (1858-) 1945-1995. Landbouwbeleid in Nederland en in Europa. Artikelen in kranten en tijdschriften, persberichten en andere documentatie over het landbouwbeleid van Mansholt en over het 'Plan Mansholt'. Met enige correspondentie. 1950-1955, 1961, 1964, 1968-1973, 1975, 1984, 1986-1989, 474.

Copyright: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis / International Institute of Social History

URL: http://www.cvce.eu/obj/radiorede_van_jacob_jan_van_der_lee_30_mars_1953-nl-737f826d-894f-4dc8-b85b-8d93f4f78d7d.html

Publication date: 20/10/2012

Radiorede van de Heer Mr J. J. van der Lee, Chef der Directie Internationale Organisaties van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, uitgesproken op Maandag 30 Maart 1953 des avonds van 19.45—20.00 uur over de zender Hilversum I.

OMROEPER:

In de landbouwrubriek van de Afdeling Voorlichting van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening spreekt thans tot U Mr J. J. van der Lee, Chef der Directie Internationale Organisaties van genoemd Ministerie, over het onderwerp:

„De jongste conferentie over de landbouwintegratie”.

SPREKER:

Luisteraars, U zult wel in de pers hebben gelezen, dat in de tweede helft van Maart de Ministers van Landbouw van 17 Europese landen in Parijs zijn bijeengewees om tezamen overleg te plegen over de organisatie van een gemeenschappelijke Europese markt voor landbouwproducten. Over deze vergadering, of eigenlijk, over deze vergaderingen, want het zijn er twee geweest, wil ik U vanavond in het kort iets vertellen.

Het vraagstuk van de organisatie van een gemeenschappelijke markt voor landbouwproducten in Europa is niet nieuw. Al in het najaar 1950 heeft de Nederlandse Regering hiervoor een plan opgesteld, dat in de wandeling het Plan Mansholt wordt genoemd. In het kort gezegd komt het erop neer, dat door het afbreken van de handelsbelemmeringen voor agrarische producten in Europa een vrije markt wordt geschapen en dat tegelijkertijd verbeteringen worden aangebracht in de bedrijfstakken van de landbouw in de verschillende Europese landen waar dat nodig is. Men zou dus kunnen zeggen, dat Minister Mansholt streeft naar een Europese landbouwpolitiek, waarbij bestaanszekerheid wordt geboden aan het goed geleide en economisch verantwoorde bedrijf in de aan de landbouwgemeenschap deelnemende landen.

Het Nederlandse plan is, zoals U zich zult herinneren, enkele maanden later gevolgd door een plan van de toenmalige Franse Minister van Landbouw, de heer Pflimlin, dat in grote lijnen hetzelfde beoogde, maar voor een beperkt aantal producten, n.l. wijn, suiker, tarwe en zuivelproducten. De Nederlandse Regering is zich steeds op het standpunt blijven stellen, dat de integratie van de Europese landbouw — integratie is het woord waarmee men het streven naar het scheppen van één gemeenschappelijke markt aanduidt — de gehele agrarische productie zou moeten omvatten en dus niet tot enkele producten zou mogen worden beperkt. En verder waren de Nederlandse en Franse Regeringen het erover eens, dat men om het gestelde doel te verwezenlijken, zou moeten komen tot het instellen van een Europees orgaan voor de landbouw, dat over voldoende bevoegdheden en voldoende middelen zou beschikken om op een voor consument en producent, voor werknemer, handel en industrie billijke en rechtvaardige wijze de Europese landbouwgemeenschap te kunnen laten functioneren.

In Maart van het vorige jaar zijn de Ministers van Landbouw van 16 Europese landen voor de eerste maal in Parijs bijeengekomen om over deze plannen te beraadslagen. Zij hebben toen een commissie van deskundigen aan het werk gezet om materiaal te verzamelen over de productie, de consumptie en de afzet van landbouwproducten, en over de wijze, waarop men de Europese landbouwgemeenschap zou kunnen organiseren. Deze Commissie is maanden lang ijverig aan het werk geweest en een paar weken geleden zijn de Ministers dus weer bij elkaar gekomen om te zien wat hun nu te doen stond.

Nu moet ik nog even wijzen op de politieke ontwikkeling, die zich in de afgelopen jaren in Europa heeft voltrokken, want het vraagstuk van de Europese landbouwintegratie hangt daarmee ten nauwste samen.

U weet dat op initiatief van de vroegere Franse Minister van Buitenlandse Zaken, Schuman, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal — het Schuman Plan — tot stand is gekomen. De Regeringen van België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland en West-Duitsland hebben aan de Kolen en

Staalgemeenschap een deel van hun nationale zeggenschap op het gebied van kolen en staal overgedragen en daarmee het eerste waarlijk Europese orgaan geschapen. Ik zeg met nadruk: waarlijk Europese orgaan, want de Regeringen zijn in feite ondergeschikt aan de beslissingen van de Hoge Autoriteit voor Kolen en Staal, die alleen door het Kolen en Staal Parlement ter verantwoording kan worden geroepen.

Een soortgelijk Plan voor een Europees leger — men noemt het de Europese Defensie Gemeenschap — is in gevorderde staat van voorbereiding. Het wacht alleen nog op de bekrachtiging door de Parlementen van de 6 landen. Maar intussen hebben ook de Europese parlementen niet stil gezeten. Onder voorzitterschap van de Belgische Oud-Minister-President Spaak hebben vertegenwoordigers van de 6 parlementen een ontwerp grondwet voor de Europese politieke gemeenschap opgesteld en dit ontwerp is op 19 Maart j.l. in handen van de Regeringen gesteld. U ziet de lijn van de ontwikkeling is duidelijk: Kolen en Staal Gemeenschap, Defensie Gemeenschap, Politieke Gemeenschap.

Toen dit ontwerp voor een Europese Grondwet in handen van de Regeringen werd gesteld, heeft de Heer Vixeboxse als woordvoerder van de Nederlandse Kamerleden, die hieraan hadden meegewerkt, duidelijk gesteld, dat Nederland graag wil meewerken aan de totstandkoming van de Europese Politieke Gemeenschap, maar alléén als die Gemeenschap zich ook zou uitstrekken over het economische terrein, d.w.z. als er één gemeenschappelijke markt zou worden gevormd, waarbinnen een vrij verkeer van goederen, personen en diensten mogelijk zou zijn. Onze Regering en ons Parlement zijn het er volkomen over eens, dat het voor Nederland weinig aantrekkelijk is deel te nemen aan een Politieke Gemeenschap, waarin allicht de grote Europese landen een sterker stem zullen hebben dan de kleinere landen, wanneer daar niet voor Nederland voordelen op economisch gebied tegenover staan. Daarom heeft dan ook onze Minister van Buitenlandse Zaken, Beyen, op 24 Februari in Rome aan zijn collega's, de Ministers van Buitenlandse Zaken van België, Frankrijk, Italië, Luxemburg en West-Duitsland een stuk voorgelegd, waarin de Nederlandse Regering voorstelt geleidelijk aan te komen tot de vorming van een eenheids-markt op het gehele economische terrein. Zo heeft dus het plan Mansholt zijn logische voortzetting gevonden in de verdere plannen van de Nederlandse Regering: het gaat niet meer om de landbouwproducten alleen, het gaat om de gehele Europese economie.

Het Plan van de Nederlandse Regering, zoals Minister Beyen dat in Rome heeft ingediend, is door de verschillende Regeringen met instemming begroet, en toen dus de Ministers van Landbouw van de 6 landen, die aan de bespreking in Rome hadden deelgenomen, op 14 Maart in Parijs bijeenkwamen, was deze bijeenkomst als het ware een toetssteen voor Nederland om te zien, in hoeverre de Ministers van Landbouw bereid waren de consequenties van de genomen beslissingen te trekken. Wij waren daarover niet zeer optimistisch gestemd, want U weet allen, dat in een aantal Europese landen de landbouw sterk wordt beschermd en dat men daar zeer bevreesd is voor het goedkope Nederlandse en het Deense product en dat maar liefst zoveel mogelijk door middel van hoge invoerrechten buiten de deur houdt. Niet ten onrechte heeft Minister Mansholt dan ook herhaaldelijk betoogd, dat de Europese landbouwintegratie er nooit komt, wanneer men dit zou overlaten aan de Ministers van Landbouw. Niettemin hebben de zes Ministers van Landbouw bij hun vergadering in Parijs erkend, dat de door hun Regeringen genomen beslissing belangrijke gevolgen voor de landbouw kan hebben, maar er is geen sprake van geweest dat zij bereid waren krachtig de handen ineen te slaan om in onderling overleg voor de landbouwsector de Europese eenheid voor te bereiden.

Zij zullen in Juni opnieuw bijeenkomen om te zien, wat hun dan te doen staat. Deze bijeenkomst van de zes Ministers van Landbouw speelde zich af op Zaterdag 14 Maart. Op Maandag 16 Maart is toen de grote Conferentie bijeengekomen. Zestien Ministers van Landbouw zaten daar om de groene tafel en het zijn er zeventien geworden, nadat ook Spanje tot deze Conferentie was toegelaten. Deze Conferentie heeft zich gebogen over het werk van de Commissie van deskundigen, die vorig jaar was ingesteld en goedkeurend geknikt bij het nazien der rapporten. Maar nu moet U zich even voorstellen waar het in feite om gaat: Het gaat om de vraag hoe men binnen Europa kan komen tot het scheppen van één markt voor landbouwproducten, hoe men de landbouwproductie kan opvoeren en de bedrijfstechniek kan verbeteren.

De ervaring heeft ons sinds 1945 geleerd, dat wij er met onderling overleg niet meer komen, dat, wil Europa zijn economische problemen oplossen, er organen moeten komen, die tot uitdrukking brengen, dat waar het

nu om gaat, niet meer een nationale, Belgische, Nederlandse, Franse of Italiaanse verantwoordelijkheid is, maar een Europese verantwoordelijkheid. De vraag, waarvoor de zeventien Ministers van Landbouw zich gesteld zagen, was: Durft gij nu de politieke beslissing te nemen en vast te stellen, dat het gaat om het scheppen van zo'n Europees orgaan voor de landbouw, of wilt gij weer opnieuw een lichaam in het leven roepen waar men overleg gaat plegen over de vraagstukken van agrarisch-economische aard en waar men geen enkele beslissing kan nemen, omdat wanneer één land zijn „neen” uitspreekt er verder niets kan gebeuren?

Zowel Minister Mansholt als zijn Engelse collega, de Staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken, Nutting, hebben de Conferentie uitdrukkelijk voor deze vraag gesteld. Zoéven heb ik U verteld, dat de zes Ministers van Landbouw zich al zeer aarzelend hadden getoond, en U zult dus kunnen begrijpen hoe de situatie bij deze zeventien Ministers van Landbouw was. Zij durfden de beslissing niet aan. En zo is de beantwoording van de feitelijke vraag weer verschoven en wéér heeft men een Commissie van deskundigen aan het werk gesteld, die een aantal producten moet gaan bestuderen. Zeker, het is waar, dat deze Conferentie op een politiek gezien zeer ongunstig moment is gehouden, omdat vooral aan Frankrijk op het ogenblik de kracht ontbreekt een leidende rol te spelen in de Europese aangelegenheden, maar teleurstellend is bovenal, dat de Ministers van Landbouw van de zes landen nagelaten hebben het belang van de Europese landbouw op positieve wijze te dienen. Laat ons hopen, dat over enkele maanden, na de verkiezingen in Duitsland, Frankrijk en Italië voortgang zal worden gemaakt in deze zaak. Voor Nederland, zowel voor onze Regering, voor ons Parlement, als voor de organisaties op het gebied van landbouw, handel en industrie blijft hier een belangrijke taak weggelegd.

Want waarom het uiteindelijk gaat, luisteraars, is niet alleen de regelmatige afzet van onze landbouwproducten. Waar het om gaat is de toekomst van ons volk, om zijn bestaanszekerheid, om Europa. Alleen wanneer Europa hecht en sterk is, kan het, nauw verbonden met zijn bondgenoten in de Atlantische gemeenschap, de toekomst met een zekere mate van gerustheid tegemoet zien.

In sommige buitenlandse bladen is tijdens en na de conferentie van Parijs een scherpe aanval op de Nederlandse Regering en op Minister Mansholt gedaan met het verwijt, dat wij hier in Nederland te hard van stapel willen lopen. De schrijvers van die artikelen en de achter hen staande groepen zouden moeten bedenken, dat talmen vooral op het ogenblik gevaarlijk is. De internationale politieke toestand is niet zo, dat wij zo rustig en zeker van de toekomst kunnen zijn. Dat moge men zich in binnen en buitenland, in landbouwkringen en daarbuiten, bedenken bij het vormen van een oordeel over de voorstellen van de Nederlandse Regering. Ik dank U voor Uw aandacht.

OMROEPER:

In de landbouwrubriek van de Afdeling Voorlichting van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening heeft U geluisterd naar Mr J. J. van der Lee, Chef der Directie Internationale Organisaties van genoemd Ministerie, die sprak over:

„De jongste conferentie over de landbouwintegratie”.